

בצאוי אקראג

משמרת לילה בעבודת ה' מה עושים כשאין כח? הולכים למזבח

בפרשה אנחנו לומדים איך נראית התחלת יום העבודה במשכן (ובמקדש), ואיך נראה מה שלפני ההתחלה.

רק לפני זה: ידעתם שאת כל הקרבנות הקריבו ביום? בלילה לא היו מקריבים קרבנות. הלילה מבטא זמן של חוסר קירבה, ללא הארת פנים.

אבל גם בלילה יש משוהו. שני דברים. גם כשלא הקריבו קרבנות, בערה על המזבח אש. האש שעל המזבח לא פסקה לרגע. והיא לא המתינה למחר בחיבוק ידיים - היא עיכלה את עולת התמיד שהוקרבה אתמול בין הערביים.

ננסה לקחת מכך משהו מעשי לחיים שלנו.

החיים דינמיים, מלאים במצבים משתנים, בעלויות וביידידות לצורך עליות. איך שהרגשתי הבוקר, בטח ישתנה שבע פעמים עד הצהריים.

לפעמים אנחנו מלאים במוטיבציה להתנדב, לעשות, לשנות... ולפעמים - קשה לנו אפילו לקום מהמיטה. השמים נראים אפורים, היום נראה אפורי, ואפילו להסיר את המשקפיים ולהחליף אותן באלו הורודות, קשה.

בזמנים של ה"אורות", הכח הפנימי מספק לנו דחיפה לקום ולהזיז דברים, לעשות ולהסיף אור וטוב - בעולם מסביב, ובעולמנו הפנימי. אבל מה עושים בשעות הצללים? צוללים לים של חושך ומחכים שהזמן יעשה את שלו?

אם זאת תהיה הבחירה שלנו, קטענו לעצמנו בשניה חצי מההזדמנויות לפעול, ואת החצי האיכותי יותר. איכות הפעולות שלנו נמדדת לפי עוצמת האנרגיות הפנימיות שהשקענו בהן. כשקשה יותר ובכל זאת מתאמצים, ההתקדמות גדולה יותר, השכר מגיע לפי תעריף לילה.

אז מה כן נותן את הכח כשאין אותו?

קודם כל, הידיעה שמשמעות כל דבר שנעשה כעת, גדולה פי אלף ממה שנעשה כשהכל זורם. אבל מעבודת המזבח בשעות האפילה, ננסה למצוא עוד תשובה. כמו שלמדנו, גם כשלא הקריבו, נותרה תמיד אש שלא פסקה מלבעור, ובה התעכלו שיירי עולת האתמול.

גם ב"לילה" שבתוכנו, כשהכל נראה עמום וכבוי, צריך לדעת שיש אש בוערת בפנים. היא אולי תפעל על פול גז רק ביום הבא, אבל היא נמצאת שם, שואפת. יש בתוכנו בקשה תמידית לקרבת ה', גם אם כרגע קשה לנו לממש אותה בפועל.

ואנחנו בהחלט יכולים לקרב את הבקשה הפנימית הזו לרמת המעשה. גם אם אין כח לעשות מעשים שיקרבו אותנו לה', אפשר להשתמש במה שעשינו אתמול: לחשוב על המעשים הטובים שעשינו, לרצות בהם, לבקש מה' כח להמשיך ולעשות את רצונו, וכדומה.

גם כשאין כח, לרצות תמיד אפשר. לפחות אפשר לרצות לרצות. הרצון הזה יקר. ובעזרת ה' הוא גם יצא לפועל. אולי אפילו לפני מחר.

אם אני מבין נכון את מה שאמרת, ברכת השנים היא אחרת לגמרי ממה שחשבתי. עד היום הבנתי שזו פשוט בקשה מה' שיביא ברכה כלכלית לעולם, ולפי מה שאמרת, זו בקשה עם מגמה מוסרית: אנחנו מבקשים בעצם שלא יפגעו בחלשים. אנחנו דואגים למצבם של מעוטי היכולת.

נכון. כשיש לכולם, יש לכולם. אבל כשאין, מי שכבר יש לו, מתגבר על מי שיש לו פחות, לוקח לעצמו את המעט שצמח ודוחק את העניים כדי להתעשר יותר.

אבל זה לא מוזר, שרק על זה מבקשים, ולא על דבר הרבה יותר בסיסי ונורמלי, שיהיה פה אוכל ובשפע? נכון שדאגה לחלשים זה דבר בסיסי וערכי, אבל לא נשמע לי הגיוני שזה הסיפור פה.

אתה צודק. גם אני חושב שזה לא העניין היחיד של הברכה. בכלל צריך לדעת שמאמרי חז"ל באים להצביע על נקודה מסוימת, על פן מסוים, ואי אפשר לקחת אותם כאמירה מוחלטת. צריך להבין את ההקשר או כלפי מה הדברים נאמרו. רק כך יהיה אפשר להבין אמירות חז"ל שסותרות חזיתית אחת את השניה.

יש לך דוגמה:

אתן דוגמה אחת: "חביב אדם שנברא בצלם" - אתה יודע שיש מי שנתלה במאמר חז"ל הזה כדי לתת לניטימצייה למעשה שהתורה עצמה הגדירה כ"תועבה"? גם אם נתעלם מהמרחק העצום בין האמירה לבין מה שניסו לתלות בה, צריך לשים לב להקשר של הדברים: היחס פה הוא לאדם, והוא בא לדבר על גדולת ומעלת האדם שנברא בצלם אלוקים. אין פה התייחסות למעשים כלשהם.

גם ביחס לפסוקים זה קיים. "ואהבתם את הגר" - לקחו פסוק שנאמר על גרי שעזבו את עמם ואמונתם והצטרפו לעם ה' המקיים את מצוותיו, וגזרו ממנו התנהגות ביחס למסתננים בלתי חוקיים שמציקים ופוגעים בגיעות שונות ונוראות ביהודים אזרחי המדינה...

ומה ביחס לברכת השנים:

ההצבעה על ניצול החלשים מחמת המחסור הכלכלי מדברת על נקודה מסוימת שקיימת במשמעות של הברכה הכלכלית. זו הוספה משמעותית, אבל זה לא כל העניין. יש גם את המישור הפשוט של ברכה כלכלית.

אבל לדעתי האמירה פה מאוד משמעותית. אנחנו מתייחסים גם לרובד הפשוט של החיים. אנחנו לא חיים בעולם רוחני מנותק. ה' ברא עולם של חומר וגם אנחנו מתייחסים אליו. אנחנו מבקשים שיהיה פה אוכל ופרנסה לאנשים. אבל אנחנו לא נשארים שם. החומר לכשעצמו הוא אמצעי לחיים ערכיים. הברכה הכלכלית היא גם כלי לדאגה מוסרית לחלשים. אנחנו משתדלים לחיות את החיים בכל הרבדים שלהם, מהבסיסי ועד העליון. חיים שלמים.

שעת סיפור

הישיבה של חסידי גור היתה בשכונת לביתו של אחד הרבנים לבית סולובייצ'יק. בחנוכה, הרב סולובייצ'יק היה רואה שבמשך היום, היו מזיזים בישיבה שולחנות וספסלים כדי להכין את הסעודה בערב. פעם הוא פגש את האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת", ושאל אותו: "מה יש אצלכם בישיבה? חנוכה זה זמן של לימוד תורה! כל הזמן מזיזים ספסלים!!" ענה לו ה"אמרי אמת": "כתוב ברמ"א שיש קצת מצווה להרבות בסעודות בחנוכה. אנחנו עושים סעודות ואומרים בהן דברי שירות ותשבחות". "נכון", אמר הרב סולובייצ'יק, "אבל זה קצת מצווה, לימוד תורה זו מצווה רבה!" "אנחנו מחנכים את התלמידים שלנו שגם קצת עבירה זה דבר חמור", ענה ה"אמרי אמת", "וכך אנחנו מראים להם שגם קצת מצווה זה דבר גדול..."

לע"נ ר' ישראל בן קלמן קלונימוס ז"ל
לע"נ ר' ישראל בן אברהם צבי ז"ל
לע"נ ר' חיים בן ר' פרג' כלפון ז"ל
לפקידת ישועה לכל עם ישראל. בכלל ובפרטים

תהיה עצמך.
כל שאר האנשים כבר תפוסים.
(אוסקר ויילד)

מוצאי שב"צ

המשב"צת:

כתיבה ועריכה: חיים ברנסון.
עיצוב גרפי:
עיתור - סטודיו לעיצוב גרפי.
איורים: אריאל חצרוני.
תודה לצביאלי סקולניק.
falmarooo@gmail.com
www.shabat.022.co.il